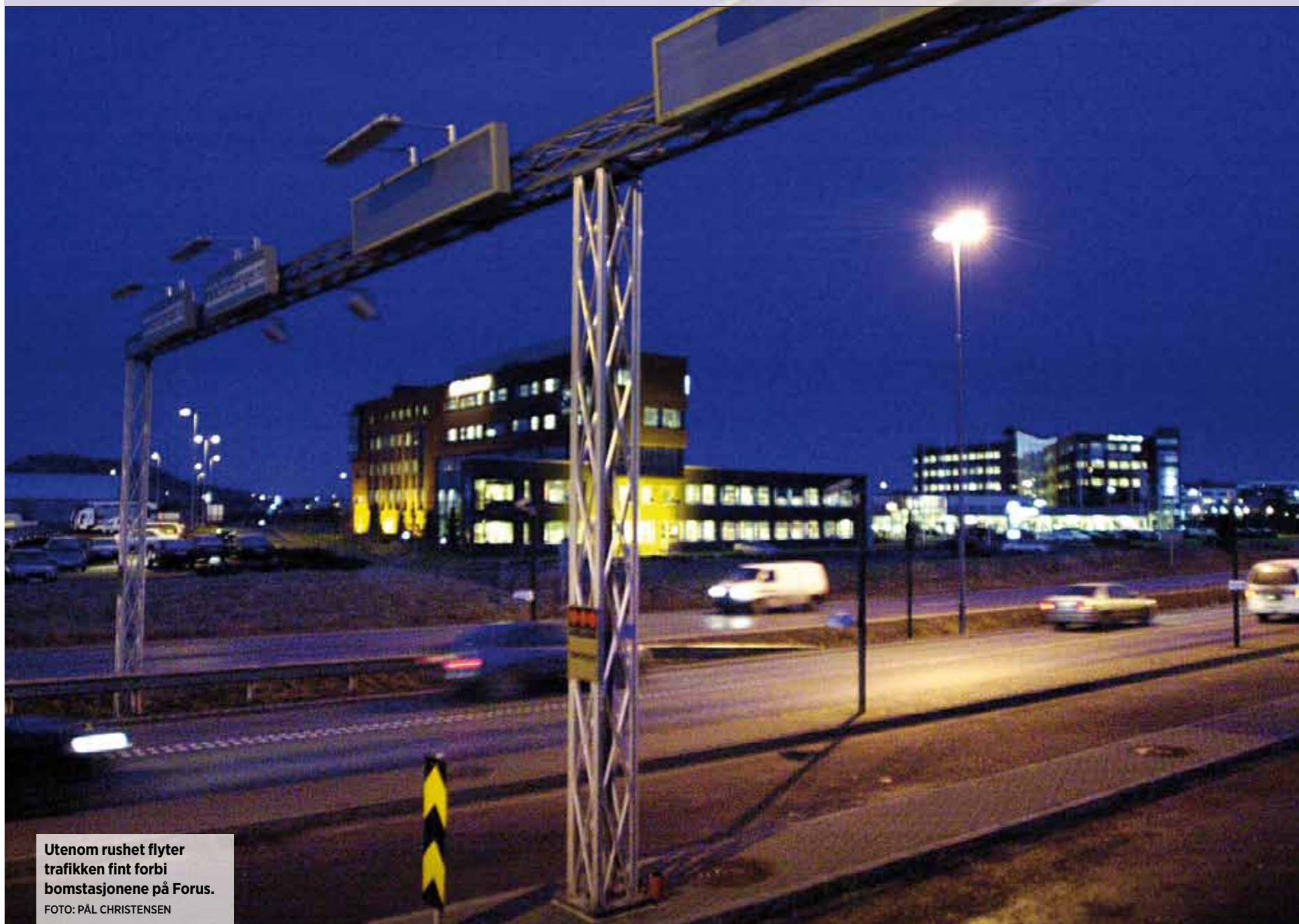

4 · Nyheter

Nyhetsredaktør: Carl Gunnar Gundersen · Tlf. 51938922 · Epost: carl.gunnar.gundersen@aftenbladet.no

Avgifter Tidsbesparelse

Utenom rushtet flyter trafikken fint forbi bomstasjonene på Forus.
FOTO: PÅL CHRISTENSEN

– 50 kroner er ikke nok

➤ – Pengesterke bilister på Nord-Jæren betyr at **vi må ha en rushtidsavgift som svir** hvis det skal ha effekt, sier seniorforsker.

STAVANGER

– Folk er villig til å betale veldig mye for å spare tid. Deres verdsettelse av tid henger sammen med menneskers inntektsnivå, som jo er ganske høyt i Stavanger-regionen. Jeg ville sagt at 60 kroner eller mer kunne vært en grei sum, sier seniorforsker ved Sintefs transportforskning, Terje Kristian Tretvik.

Rushtidsdebatt

Debatten om rushtidsavgift og regionens søknad til samferdselsdepartementet om en fireårig avtale om belønningsmidler for å kutte i biltrafikken har gått hardt for seg. Regionen har søkt om å få 347,5 millioner kroner i «belønningsmidler for bedre kollektivtransport og mindre personbilbruk» for årene 2013-2017.

For Stavanger-regionen kan det dreie seg om 300 millioner kroner i året.

I torsdagens papirutgave kunne Aftenbladet fortelle at trøndernes hovedstad Trondheim er blitt tilgodesett med flere hundre millioner i statlige belønningsmidler til kollektivtrafikken, mens Nord-Jæren hittil har stått tomhendt tilbake.

Begrunnelsen fra statlige myndigheter er blant annet at Trondheim har innført rushtidsavgift, noe Nord-Jæren ikke har.

Nord-Jæren hadde i sin tid rushtidsavgift da bomringen ble opprettet i 2001.

– Tjent med rushtidsavgift

Dette må gjerne komme tilbake, mener Tretvik.

– Det man er ute etter når man innfører rushtidsavgift er jo nettopp å fjerne toppen av den voksende trafikken, og redusere den ytterligere. Slik jeg forstår det er regionen godt tjent med en rushtidsavgift for å lette på trykket. I den grad

er kjøprising et veldig godt alternativ, sier han.

– Spiller det noen rolle for avgiftsfastsettelsen at Stavanger-regionen er en av landets rikeste?

– Ja, det gjør det definitivt, nettopp på grunn av at folks betalingsvillighet er avhengig av inntekt, slår forskeren fast.

Dette er et syn som Kjell Werner Johansen, administrerende direktør i Transportøkonomisk institutt (TØI) deler med Sintef-forskeren.

– Ja, det har definitivt en del å si, samtidig er det viktig å si at det ikke er så veldig mange som skal tilpasse seg i den verste rushtida før det gir en stor effekt i køene, sier han.

– Sosialt urettferdig

Tretvik mener også at selv om betalingsvilligheten er stor i Stavanger-regionen, kan det bli problematisk for de som ikke har så rikelig med kapital.

LURT

«Det man er ute etter når man innfører rushtidsavgift er jo nettopp å fjerne toppen av den voksende trafikken, og redusere den ytterligere.»

Terje Kristian Tretvik,
Sintef

– Det kan bli sosialt urettferdig, men mennesker med dårlige råd er nok de som lettere finner en annen transportløsning. Det er likevel klart at en høy rushtidsavgift kan ramme enkelte, for eksempel mennesker som ikke har fleksitid og dermed ikke kan starte arbeidsdagen senere på dagen, sier han.

Ketil Solvik-Olsen (Frp) mener at det bør innføres skattefrie kollektivkort for å få flere til å benytte seg av kollektivtransport.

– Hvis vi ønsker å få flere til å ta tog og buss i stedet for bil, er det bedre å innføre skattefrie kollektivkort enn å innføre rushtidsavgift, mener Ketil Solvik-Olsen (Frp).

De siste dagene er det blitt bred, politisk enighet om innføring av rushtidsavgift.

Høyre, Venstre, KrF, Sp og Ap, SV og Hilde Karlsen (uavhengig) gikk inn for å utrede bompenger som varierer gjennom døgnet.

HEIN GEORG FERKINGSTAD HARAM
hein.georg.ferkingstad.haram@aftenbladet.no

NYHETER

Forus 2040 Framtidsplaner

Slik ser arkitektene for seg området hvor slakteriet Nortura og gamle Forus stasjon ligger i dag.

ILLUSTRASJON:
JUUL/FROST ARKITEKTER

Mener Forus-byen truer Stavanger og Sandnes

➤ Et superurbant, attraktivt Forus betyr døden for Stavanger og Sandnes sentrum og **fullstendig kaos i trafikken**, mener en av regionens viktigste arealplanleggere de siste 20 årene, Marco Zanussi.

FORUS

På Forusmøtet 2013 torsdag stod ordførere og regionalplanleggere i kø for å rose framtidsplanene for Forus slik Juul/Frost Arkitekter i København har skissert dem. De tar alle skrekkelig feil, mener sivilarkitekt og tidligere arealplansjef Marco Zanussi i Sandnes kommune.

– De er snille og optimistiske, men Forus har alle muligheter for å bli et sterkt sentrum i regionen som kan suge virksomheter bort fra sentrum. Handelen i Stavanger og Sandnes sentrum vil helt klart bukke under, sier Zanussi.

Politikerne har ikke kompetanse til å vurdere visjonsarbeidet, mener Zanussi som fortsatt, som pensjonist, tar oppdrag for Sandnes kommune.

– Det som i løpet av de siste par ukene har forbausset meg mer og mer, er den absolutte mangelen på motforestillinger mot 10-minuttersbyen med 15.000 boliger, 60.000 mennesker og 100.000 arbeidsplasser på Forus i løpet av de neste 25 årene, sier Zanussi.

Her er noen av hans innvendinger:

- **10-minuttersbyen og hvor folk vil bo:** – Det er lite sannsynlig at Forus, som vil være under en nærmest kontinuerlig transformasjon, vil kunne tilby folk de kvaliteter de er ute etter når de velger bosted. 10-minuttersbyen er en utopi så lenge det finnes gode fremkomstmidler og folk kan velge fritt, tror Zanussi.
- **15.000 boliger og 100.000 arbeidsplasser:** – Til 60.000 mennesker trengs det mellom 25.000 og 30.000 boliger. De neste 25 år skal det altså bygges 1000-1200 boliger per år på Forus, til å begynne med fra neste år. Det tilsvarer omtrent det antallet boliger som bygges på ett år i Stavanger og Sandnes til sammen. Så skal det etableres 2400 arbeidsplasser per år, samtidig som mange arbeidsplasser må flytte ut. Zanussi tror et 50-årsperspektiv er mer realistisk.
- – I så fall er ikke boligbygging på Forus en genial løsning på den

akutte bolig mangelen i regionen i dag, og en erstatning for den planlagte, langsiktige boligbyggingen i Sandnes Øst og Bybåndet Sør, sier Zanussi.

- **Trafikk og mer kaos:** – Trafikksituasjonen rundt Forusområdet med ca. 40.000 arbeidsplasser kan alt i dag karakteriseres som kaotisk, og 30.000 nye boliger og 60.000 nye arbeidsplasser vil ikke gjøre situasjonen lettere. Det vil kreve en fullstendig omstrukturering av infrastrukturen på Nord-Jæren både med hensyn til biltransport og kollektivtransport, og som vi stadig vekker erfaringer, er dette en treg materie i denne regionen. Det en risikerer er enda mer kaos på veiene, dårlige kollektivtransportløsninger, boligprosjekter med svært høy utnyttelse og knappe utomhusarealer med dårlige bomiljøer som konsekvens.
- **Aldri Grünerløkka og Manhattan:** Forus kan aldri bli en Grünerløkka eller en Manhattan, mener Zanussi. Men om det skulle lykkes å gjøre Forus-området

Forus-visjonen

- **10-minuttersbyen** Forus betyr at dagliglivet skal kunne leves innenfor en radius av 10 minutter - som i en urban landsby.
- **Forus** er Norges kanskje viktigste næringsklynge med 3000 bedrifter og over 40.000 ansatte.
- **Flere boliger, grønnere og førre bilkøer.** Slik kan Forus bli Europas mest attraktive sted for framtidens energi- og teknologibedrifter, mener arkitektene Juul/Frost i København.
- **De analyserer** område for områdene på Forus og foreslår veien videre fram mot 2040 i «Transformasjon av Forus - potensialer, visjoner, verdier og strategier».

til et urbant sentrum på størrelse med Sandnes, så skurrer det når Forus Næringspark forsikrer om Stavanger og Sandnes skal ikke føle seg truet. – For samtidig skal Forus være et attraktivt byområde med nye boliger, med mulighet for rekreasjon, handel og kultur, sier Zanussi.

- **Forus-visjonen** truer de etablerte sentrene og vil være klart i strid med Regionalplanens strategi for styrking av bysentrene, mener den erfarne arealplanleggeren som understreker at han er lojal mot planene.

ELISABETH SEGLEM

elisabeth.seglem@aftenbladet.no

KRITISK

”De er snille og optimistiske, men Forus har alle muligheter for å bli et sterkt sentrum i regionen som kan suge virksomheter bort fra sentrum.”

Marco Zanussi, sivilarkitekt og tidligere arealplansjef i Sandnes kommune.

Fylkesordfører Janne Johnsen (H) drømmer om å padle gjennom Forus

FORUS

Fylkesordfører Janne Johnsen (H) liker forslaget om å gjenåpne skjulte kanaler gjennom hele Forus-området.

På Forusmøtet torsdag skrot fylkesordfører Janne Johnsen av arkitektenes forslag om å gjenåpne kanalene på Forus og spøkte med at hun håpet det en gang blir mulig å padle på Forus-kanalen – mellom Stavanger og Sandnes. – Det hadde vært kult, sa Johnsen.

Roser Forus-visjonen

Regionalplansjef Christine Haver etterlyste på Forusmøtet for ett år siden en helhetlig plan for framtidens Forus.

Torsdag var hun fornøyd med presentasjonen hun og Forusmøtet 2013 fikk av direktør Helge Juul i Juul/Frost Arkitekter.

– Nå ser vi konturene av en plan. Dette er kjempespennende, sa Haver.

Men hun gjentok det hun sa i Aftenbladet tidligere i uken om at Forus-visjonen vil ha store regionale konsekvenser.

Fylkesamferdselssjef Gottfried Heinzerling var også begeistret.

– Visjonen til Juul/Frost er spennende fordi den tar grep om arealene på Forus i tillegg til å ta grep for bedre tilgjengelighet.

Vil kjempe for Forus

Stavanger-ordfører Christine Sagen Helgø (H) lover å kjempe for å få planene om en fullstendig transformasjon av Forus inn i Regionalplan Jæren. Planen skal trolig vedtas før

sommeren, men foreløpig er de spenneste framtidsplanene for Forus ikke nevnt.

– Dette har tidligere vært avvist av regionalplansjef Christine Haver noe vi var meget misfornøyd med, sier Høyre-rådgiver og Stavanger-politiker Erlend Jordal.

Stavanger bystyre vedtok allerede i oktober i fjor at de vil ha Forus som et regionalt transformasjonsområde. De vil at fylket og nabokommunene skal godkjenne dette som et eget, nytt punkt Regionalplan Jæren. Planen dekker kommunene fra Rennesøy i nord til Hå i sør.

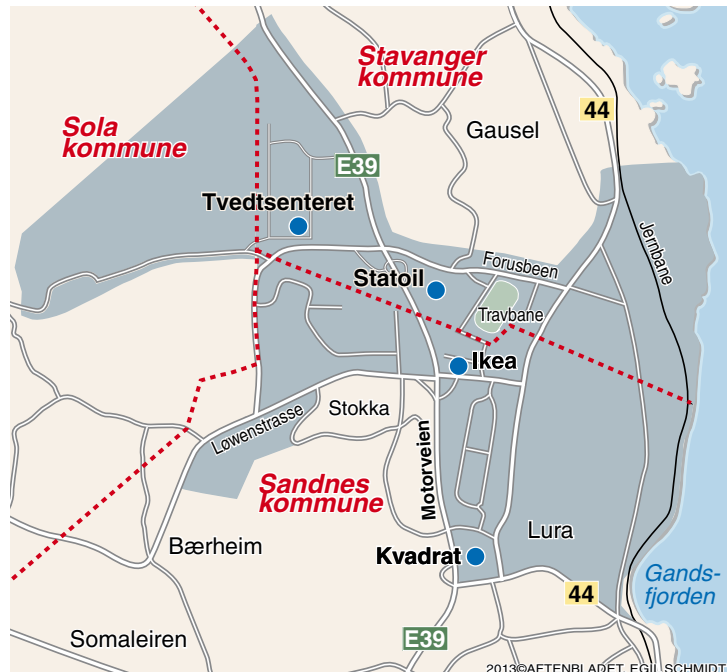
KJEMPESPENNENDE

”Nå ser vi konturene av en plan. Dette er kjempespennende”

Regionalplansjef Christine Haver

«Mer enn bare næring»

«Området øst for Statoil til Forusstranda får status som et regionalt transformasjonsområde. Dette signaliserer at området vil kunne brukes til mer enn bare næring, og at en derved får effektivisert arealbruken her radikalt. Samtidig som det legges til grunn en høy urbaniseringsfaktor. Tilsvarende vurderes området Åsen/Forus vest i Sola kommune å få en slik status i regional-

Forus-visjonen gjelder området i blågrått. Det ligger på grensen mellom Stavanger, Sandnes og Sola. FOTO: EGIL SCHMIDT

planen», er ordlyden i punktet Stavanger vil ha med i Regionalplanen.

– Vi har levert en krystallklar forventning til Regionalplanen om at transformasjonen av Forus skal igangsettes.

Det må ikke herske tvil om at vi vil løse opp i det rigide planforslaget som ligger, og utnytte områder som i dag har dår-

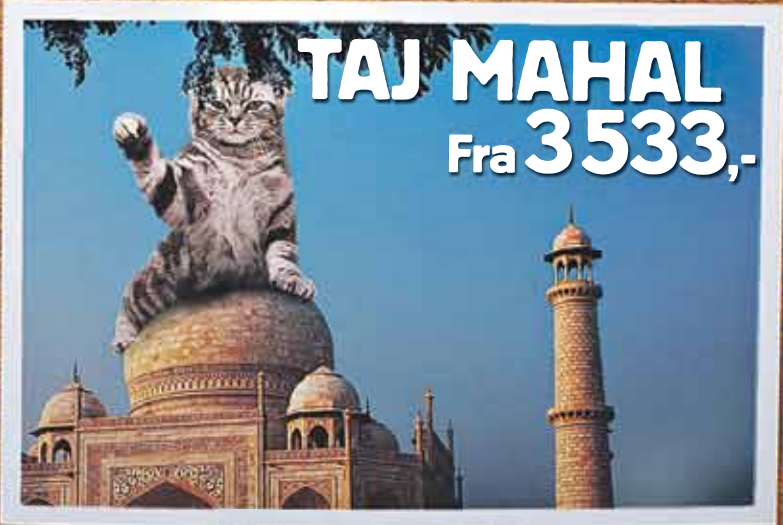
lig utnyttelse mye bedre, sier Jordal.

Han mener utbyggingen utvilsomt vil kunne gi en 10.000-15.000 boliger dersom både Forus Øst og Forus Vest tas i bruk.

ELISABETH SEGLEM

elisabeth.seglem@aftenbladet.no

Rømme landet?

Sammenlign og finn billigere flyreiser på [FINN.no/reise](http://finn.no/reise)

KULTUR

Teater Shakespeare

Femfota jambar og rar ortografi

► Erik Bystad har gjendikta fire teaterstykker og alle Shakespeares sonettar til norsk. Det var ikkje lett.

STAVANGER

Okei. Avistitlar som inneheld orda «jambe» og «ortografi» vil aldri koma på pallen verken i NM i tabloid-titlar eller blir kåra til «Årets klikkvinnar» på nett. Men om trent dette er det altså folk som skal gjendikta verdas mest spelte dramatikar til andre språk står overfor:

– Shakespeare skreiv stort sett i bunden form, i femfota jambar. Og så skreiv han gammalengelsk, utan nokon rettskrivingsmal. Så her er mykje rar ortografi, seier Erik Bystad, lyrikar, gjendiktar og essayist – og mannen bak den norske teksten i «Når enden er god, er allting godt», som hadde premiere på Rogaland Teater i går kveld.

Og bare for å ila til med ordforklaringane for den som måtte ha gløymt sitt norskpensum: Ortografi betyr rettskriving, mens jambe er ein versfot der ei trykklett staving kjem først og ei trykk-tung etter. (Øving til eventuelle lesarar: Sei ordet «figur». «Fi» er den trykklette stavinga, «gur» er den tunge. Sei det ein gong til. Lytt.)

Handskrive

– Alle manusa har eg skrive to gonger for hand. Eg skriv jambane øvst på arket først. Så må eg finna orda som passar inn i rimet. Det er litt som kryssord. Ein må vera ganske oppfinnsam, seier Bystad, som brukte tre år på å gjendikta sonettane – og var nær ved å gi opp fleire gonger undervegs. At sonettane er femfota jambiske, betyr at kvar av dei 14 linjene skal vera ein femfota jambe. Altså: Lett-tung, lett-tung, lett-tung, lett-tung, lett-tung.

– Shakespeare skreiv på denne måten fordi den jambiske rytmen låg så nær den naturlige talerytmen. Den gong var det lettare for skodespelarane å hugsa når teksten var i bunden form, forklarar Bystad. Mens Norge manglar denne tradisjonen, vil du kunna oppleve engelsk teater på blankvers om du drar over Nordsjøen.

Bystad meiner mykje av Shakespeares dramatikar handlar nettopp om praktisk teater.

– Shakespeare skreiv ofte i full fart, og mange gonger skreiv han med tanke på den og den skodespelaren. Han var så fri sjølv at eg ikkje har noko strengt forhold til at ein skal halda seg strengt til teksten og ikkje koma opp me på

funn når ein skal laga teater av Shakespeare, seier Bystad.

I «Når enden er god...» dukkar det til dømes opp eit boyband. Det stod ikkje i Shakespeares opphavlege manus, for å seia det sånn.

– Det er ein gammal motsetnad mellom akademia og teater. Teatret har ei fri tilnærming til teksten, mens professorane rynkar på nasen over at en tek seg for store fridomar, seier Bystad, som syns det er artig at Rogaland Teater er det første teatret som set opp «Når enden er god...» på norsk.

400 år

– Når det tek 400 år før eit Shakespeare-stykke blir sett opp i Norge, kan ein jo tenkja at det kan ha med at stykket ikkje er noko bra?

– Eg likar dette stykket veldig godt. Sjølv om det er eit av Shakespeares fire «problem plays».

Det «problematiske» – som har fått ein del til å kritisera desse stykka for å vera forvirrande – er at Shakespeares blandar korta og lagar ei urein form. «Når enden er god...» er både eit historisk skodespel og eit eventyrspel – på same tid. Handlinga er dels henta frå Boccaccios «Dekameronen» – og dels frå folkeeventyr, myter og legender. Det er ein romantisk, men svart, komedie. Og ender altså lukkeleg – med giftarmål.

– Alle Shakespeares komediar ender med giftarmål, mens alle tragediane startar med eitt, som ein bitter britisk lærar ein gong sa, seier Bystad.

JAN ZAHL

jan.zahl@aftenbladet.no

Erik Bystad.

Lørdagsintervjuet

► **Kristne har eit ansvar for å ta vare på Jorda**, meiner leiaren i Kyrkjerådet, Svein Arne Lindø. Denne veka engasjerte Kyrkjemøte seg svært konkret i bruken av Oljefondet og haldningane til norsk oljeutvinning.

Det Jesus stod for

STAVANGER

– Då Gud skapte mennesket, ga han oss samtidig forvaltaransvar for alle Jordas ressursar. I det ligg at vi ikkje skal utnytta, ikkje øyda opp, som dei seier på Jæren, men fordela rettferdig, også i eit langsiktig perspektiv. Det er heilt grunnleggjande i kristen tenking, seier Svein Arne Lindø, leiar i Kyrkjerådet.

– Eg vaks opp i skuggen frå eit bedehus, og fekk ikkje akkurat inntrykk av at det var spesielt viktig for kristne å ta vare på Jorda - det var heller om å gjera ikkje å la seg smitta for mykje av alt verda kunne by på, og elles var det ikkje så farleg, for dei skulle jo til Himmelen likevel. Det ein hadde omsorg for i dette livet, var stort sett å omvenda heidningar, slik eg oppfatta det?

– Eg kjenner jo igjen den tankegangen. Men då Gud skapte verda, sa han at dette var såre godt. Det består, trass i at synda kom inn i verda. Skaparverket er like fullt godt, og vi har eit gudегitt ansvar for å ta vare på det. Det er dobbeltsidig i kristen tru, dette, noko nytt skal veksa fram, men likevel skal vi ta vare på det Skaparverket vi lever i nå.

– Nå er det ganske lenge sidan eg var lita, har dette endra seg, eller er det snakk om fleire kristne kulturar her?

– Det er i alle fall fleire kulturar. Mange kristne meiner det er uheldig å blanda kristendom og poli-

”Det Jesus sjølv stod for, er ankerfestet i vårt engasjement.”

tikk. Eg vil heller ikkje politisera Kyrkja, vi skal ikkje engasjera oss i ei kvar sak. Likevel er ein nå tverrkyrkjeleg einige om at kristne trussamfunn ikkje kan stilla seg på sidelinja i saker som tangerer kristen etisk tankegang. Då må vi reagera, sjølv om det fell nokre politikarar tungt for brystet. Som Kyrkje må vi vera på banen i brennbare samfunnsspørsmål. I talen min til Kyrkjemøtet sa eg at vern om skaparverket, vern om livet og menneskeverdet, og vern om trusfridommen alltid skal tenna vårt engasjement og vår tydelege tale. Etter Kyrkjemøtet har det oppstått ein ganske heftig debatt. Eg sa også at politikk ikkje bare er politikaranes arena. Den er alles arena, dermed også Kyrkjas. Eg forstår at folk reagerer på det.

– Når ein snakkar om Kyrkja i denne samanhengen, kven er det?

– Det vil eg seia er Kyrkjemøtet, der både biskopane og dei tillitsvalde i Kyrkja møter.

– Du presiserte i eit intervju at du ikkje meiner ein som jobbar i Statoil er mindre moralsk høgverdig enn du er. Her sit vi vel alle i glasshus, både min og din jobb er rikare på mange vis på grunn av oljepengane, sjølv om vi ikkje jobbar i Statoil. Men det må jo gå an å snakka sak her likevel, utan at folk tar det personleg?

– Søkjelyset vårt er ikkje på Statoil, men på politikarane, på dei